

C111 – ECO12

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

17 januari 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, WERK EN SOCIALE ECONOMIE

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Martine Fournier tot mevrouw Patricia Ceysens, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de geringe interesse van startende ondernemers voor steunmaatregelen van de overheid

Vraag om uitleg van de heer Patrick De Klerck tot mevrouw Patricia Ceysens, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over het Actieplan SOS Zelfstandigen

Vraag om uitleg van de heer Eric Van Rompuy tot mevrouw Patricia Ceysens, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over het groeiende aantal faillissementen bij startende bedrijven

Voorzitter: de heer Eric Van Rompuy

Vraag om uitleg van mevrouw Martine Fournier tot mevrouw Patricia Ceysens, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de geringe interesse van startende ondernemers voor steunmaatregelen van de overheid

Vraag om uitleg van de heer Patrick De Klerck tot mevrouw Patricia Ceysens, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over het Actieplan SOS Zelfstandigen

Vraag om uitleg van de heer Eric Van Rompuy tot mevrouw Patricia Ceysens, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over het groeiende aantal faillissementen bij startende bedrijven

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Mevrouw Martine Fournier: Mijnheer de voorzitter, op 7 december 2007 heeft Het Laatste Nieuws uitvoerig bericht over het succes van de Vlaamse starters. Meer dan 71 procent van onze zaken zou het goed doen. Hoewel die cijfers moeten worden gerelativeerd, wat de heer Van Rompuy straks zal doen, kunnen we dit een succes noemen.

De meeste zelfstandigen kloppen bij vrienden, familieleden of kennissen aan om het nodige startkapitaal te vergaren. Kandidaat-starters vergeten maar al te vaak dat de overheid en de banken bereid zijn door middel van allerlei leningen een handje toe te steken. De jonge starters zijn niet op de hoogte van of niet geïnteresseerd in deze steun.

Mevrouw de minister, is al enig onderzoek verricht naar de lage interesse van de starters in de steunmaatregelen van de Vlaamse overheid en van de banken? Wat zijn de eventuele resultaten? Hoe worden de starters op de hoogte gebracht van de steunmaatregelen van de Vlaamse overheid? Hoe worden mensen die overwegen te starten hiervan op de hoogte gebracht? Hoe wilt u de steunmaatregelen een grotere bekendheid verlenen? Zult u bijkomende initiatieven nemen om potentiële starters aan te moedigen?

De voorzitter: De heer De Klerck heeft het woord.

De heer Patrick De Klerck: Mijnheer de voorzitter, zelfstandigen worden door 'de vier D's' gekenmerkt.

Het zijn dromers, durvers, doeners en doorzetters. Soms loopt het echter verkeerd af. Vaak is dit niet eens hun eigen schuld.

In 2006 waren ongeveer 880.000 zelfstandigen bij de Rijksdienst voor de Sociale Verzekering van Zelfstandigen (RSZV) aangesloten. Dit was anderhalf percent meer dan in 2005. De inkomensverdeling tussen al deze zelfstandigen schetst echter een heel ander beeld. Aangezien 30 percent van de zelfstandigen in hoofdberoep twee derde van alle zelfstandige inkomens verdient, moet 70 percent van de zelfstandigen het samen met een derde van de inkomens van alle zelfstandigen stellen. Het gevolg is dat bijna een op de drie zelfstandigen op of onder de armoedegrens leeft. Die armoede is bij beginnende zelfstandigen en bij ervaren ondernemers terug te vinden. In 2006 zijn enkel in Vlaanderen ongeveer 4000 zelfstandige ondernemers failliet gegaan. Ook voor 2007 zijn de cijfers niet rooskleurig.

Blijkbaar weten twee op de drie ondernemers niet tot wie ze zich moeten wenden als ze in ernstige problemen komen. Vaak gaat het om problemen die hun zaak dermate bedreigen dat ze misschien over kop gaan. De meesten roepen veel te laat hulp in. We moeten beginnende zelfstandigen beter voorbereiden op het avontuur dat hen te wachten staat. Ondanks de nodige diploma's en attesten beseffen te weinig beginnende zelfstandigen werkelijk wat het dagelijkse leven als ondernemer inhoudt. Hoewel in het verleden al belangrijke inspanningen zijn geleverd, merken we dat in dit verband nog steeds een aantal problemen rijzen.

Mevrouw de minister, tijdens uw eerste termijn als minister van Economie hebt u in dit verband zelf een aantal initiatieven genomen. Kent u de problematiek van de zelfstandigen? Bestaat de mogelijkheid om startende zelfstandigen beter te begeleiden? Is er een manier om sneller op te treden als het dreigt fout te lopen? Kunt u zelfstandigen sneller de mogelijkheid bieden om een beroep te doen op begeleiding, steun of advies? Een goede communicatie is hierbij uiteraard onontbeerlijk. Kunnen de bestaande aanspreekpunten worden geïntegreerd of beter op elkaar worden afgestemd?

Kunt u de zelfstandigen de mogelijkheid bieden sneller hulp te zoeken en kunt u hen sneller, beter en doeltreffender helpen? Kunnen de aanspreekpunten op financiële steun van de Vlaamse overheid rekenen? Kan voor zelfstandigen de mogelijkheid worden gecreëerd om na het stilleggen van hun zaak een werkloosheidsuitkering te genieten?

Kan in een volwaardige stopzettingsvergoeding worden voorzien? Die vergoeding zou de zelfstandigen in

staat kunnen stellen zich op een volwaardige en degelijk begeleide wijze weer in het arbeidscircuit te integreren? Zal de pensioenregeling voor zelfstandigen nog worden aangepast? Dit is belangrijk om oudere zelfstandigen uit de armoede te houden.

Ik weet dat niet al deze vragen betrekking hebben op Vlaamse bevoegdheden. Hoewel u me allicht niet op alle vlakken soelaas zult kunnen bieden, ben ik benieuwd naar uw antwoord.

De heer Eric Van Rompuy: Aangezien de vorige sprekers al heel wat vragen hebben gesteld, beperk ik me tot een bijkomende vraag. Ik ben namelijk erg getroffen door deze uitspraak van de heer Aerts, een bekend curator: "Sommige starters starten om kopje-onder te gaan". Uit de statistieken van Graydon, een firma die jaarlijks het aantal faillissementen registreert, blijkt dat het aandeel van de mensen met een jonge onderneming in de groep van de gefailleerden steeds groter wordt. Bijna 35,8 procent van de gefailleerde ondernemingen is binnen een termijn van vijf jaar na de oprichting alweer failliet gegaan. Het aantal ondernemingen stijgt. Vorig jaar bedroeg de stijging bijna 8 procent. Het aantal faillissementen binnen de groep van de jonge bedrijven en zelfstandigen stijgt echter ook.

De vraag is hoe we de starters moeten begeleiden. Welke stimuli zijn hiervoor nodig? Waarom zijn er zoveel faillissementen? Volgens de heer Aerts heeft dit vooral met de versoepeling van de verschoonbaarheid te maken. Hierdoor kunnen schulden worden kwijtgescholden. Bepaalde mensen starten met een onderneming om schulden uit het verleden weg te vegen. Als dit is gebeurd, gaat de onderneming over kop.

Ik weet dat deze vraag gedeeltelijk op federale bevoegdheden betrekking heeft. De problematiek van de starters en de faillissementen past evenwel in een vraag om uitleg aan deze minister.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

De heer Joris Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, ik sluit me graag aan bij de vragen van de vorige sprekers. Mijn vragen zijn gebaseerd op het antwoord van de minister op mijn schriftelijke vraag over de contactnames van mensen die een onderneming willen starten met het Vlaams Agentschap Ondernemen (VLAO).

In dit antwoord staat te lezen dat ongeveer 25 procent van de mensen die met een idee naar het VLAO stappen effectief samen met het VLAO een haalbaarheidsstudie uitvoeren om de slaagkansen van hun idee te onderzoeken. Het is blijkbaar niet duidelijk wie nadien precies van start gaat. Het VLAO schat het aantal starters op ongeveer 50 procent van de deelnemers.

Ik vraag me af hoe ik dit percentage moet interpreteren. Het gaat om de helft van de mensen die contact met het

VLAO hebben opgenomen en die deze drempel hebben overwonnen. Is dat veel of weinig? Het gaat hier om mensen die bij het VLAO zijn geweest en die allicht de documenten hebben ontvangen om een dynamisch ondernemingsplan op te stellen. Weet de minister waarom die mensen uiteindelijk niet starten? Wat zijn de belangrijkste redenen die ze hiervoor aangeven? Volgt de minister deze problematiek op?

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Mijnheer de voorzitter, ik sluit me aan bij de vragen van de vorige sprekers. We stellen vast dat het tot op zekere hoogte gemakkelijk is om in Vlaanderen een onderneming te beginnen. Als men met een faillissement wordt geconfronteerd, is het echter vrij moeilijk om er weer uit te stappen.

Er bestaan inderdaad verschillende instrumenten en instellingen die de begeleiding verzorgen van de starters en jonge ondernemers. Werken die dan niet naar behoren? Wordt er onvoldoende gecommuniceerd naar de ondernemingen, waardoor die niet weten dat ze op steun kunnen rekenen?

Mijn grootste zorg gaat echter uit naar diegenen die in falen worden gesteld. Ik denk niet dat ze kunnen terugvallen op een werkloosheidsuitkering, tenzij ze vanuit dat statuut een zelfstandige activiteit zijn begonnen. Werkloosheidsuitkeringen voor gefailleerden zouden een must moeten zijn. Het is natuurlijk geen Vlaamse bevoegdheid.

Hetzelfde geldt voor de gelijkstelling van de pensioenen. De zelfstandigen hebben hun hele leven zwaar afgedragen, veel meer dan de werknemers, en ze hebben recht op een gelijkstelling van het pensioenstelsel.

De voorzitter: De heer De Craemer heeft het woord.

De heer Gino De Craemer: Ik sluit me graag aan bij de vraag van de heer Van Rompuy.

2007 was een recordjaar voor faillissementen: er waren 7721 faillissementen. Enkel in 2004 gingen nog meer bedrijven op de fles. Deze trend dreigt zich nog voort te zetten in 2008. Het zouden vooral eenmanszaken zijn die over kop gaan. Bedrijven met meer personeel lijken beter gewapend tegen bepaalde problemen en tegen faillissementen.

Dat er meer faillissementen zijn, zou te verklaren zijn enkel door het stijgend aantal nieuwe zaken. Dat lijkt me onlogisch. In 2007 werden 73.126 ondernemingen opgericht. Dat is een stijging van 8 procent tegenover 2006. Problematisch lijkt dat heel wat startende ondernemers onvoldoende of zelfs niet voorbereid zijn op het ondernemerschap en dat ze het runnen van een

eigen zaak onderschatten. Volgens het studie bureau zijn heel wat zaken ook niet levensvatbaar. Die risico's kunnen op voorhand worden ingeschat. De ondernemingen zouden ook te weinig klantgericht zijn en geen financieel stabiele basis noch de nodige knowhow hebben. Kleine ondernemingen zouden daarenboven een groter risico lopen om failliet te gaan.

Mevrouw de minister, enerzijds stimuleert de overheid het ondernemerschap, maar anderzijds blijken veel startende ondernemingen niet levensvatbaar. Is er volgens u voldoende sensibilisering voor startende ondernemers? Welke initiatieven bestaan er vandaag om starters te sensibiliseren voor een nuchtere aanpak van hun zaak? Is er specifieke aandacht voor eenmanszaken of kmo's?

De beschikbare informatie voor starters blijkt de doelgroep onvoldoende te bereiken of heeft althans weinig effect. Welke verklaring hebt u hiervoor? Is er bijsturing nodig?

Zijn er nieuwe initiatieven gepland, en zo ja, welke?

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Mevrouw de minister, geachte collega's, ik sluit me ook graag aan bij de problematiek zoals die door de collega's is voorgesteld.

Ik zou graag weten of er internationale vergelijkingen mogelijk zijn. We hebben een lage startersgraad, en dus zouden we kunnen zeggen dat Vlaanderen ondernemersarm is. Daar zou nu nog bijkomen dat diegenen die de moed hebben om te starten, ofwel slecht voorbereid zijn ofwel een slecht project hebben, want de faillissementsgraad ligt relatief hoog. Ik vraag me af hoe dit internationaal is. Als men in het buitenland een relatief groter aantal starters heeft, is wellicht onze faillissementsgraad gelijkwaardig of slechts lager. Ik denk dat het goed is om dat even te bekijken en de echte problematiek van starters in Vlaanderen die het niet halen, te relativiseren.

Een tweede opmerking gaat over het instrumentarium. De heer De Craemer vraagt of de minister nieuwe maatregelen overweegt. Als een Vlaamse minister of de Vlaamse Regering een probleem detecteert, dan moet er ineens een nieuwe maatregel komen. Dat zullen we volgende week ook nog merken bij de bespreking van het rapport-Soete. Het innovatiebeleid is in dat bedje een beetje ziek. Er zijn win-winleningen, ARKImedesfondsen, het Vlaams Innovatiefonds (Vinnof), waarborgleningen: het is een panoplie van maatregelen. Misschien moeten we eens kritisch zijn en ons afvragen wat onze visie is? Wat willen we en wat is belangrijk?

Mevrouw Fournier vroeg zich af of de startende ondernemers de maatregelen wel kenden. Hoe complexer het instrumentarium en hoe specifiek de maatregelen, hoe sneller men afhaakt omdat men de weg niet meer vindt.

Ook hier zou ik voor enige voorzichtigheid willen pleiten en voor een evaluatie van al die instrumenten. Als men komt tot een eenvoudig en kleiner instrumentarium, dan wordt de toegankelijkheid groter en moet men minder communiceren omdat de communicatie veel gemakkelijker loopt.

Als overheid is het belangrijk om aanvullend te werken naast het klassieke instrumentarium uit de financiële wereld. Dan komt men tot het risicovolle van het project en de overheid moet zich niet bezighouden met de marktconforme financiering. Ik begrijp wel dat men zegt dat men een zeker rendement wil halen met Vinnof en ARKImedes. Net daarin ligt echter de complementariteit van het overheidsinstrumentarium dat men toch breder kan gaan dan het klassiek financieringsinstrumentarium van de bankwereld. Ik weet niet wat uw visie hierop is. Hoe evalueert u de maatregelen die er nu zijn op marktconformiteit?

De vragen gingen vooral over starters. Ik denk dat we ons niet alleen naar starters moeten richten, maar ook naar de doorgroeimogelijkheden. Volgende week zal dit nog meer aan bod komen, maar als we een sterke Vlaamse economie willen, moeten we natuurlijk eerst starters hebben. Maar de uitdaging is even groot of zelfs nog groter, om onze Vlaamse kleine kmo's te laten doorgroeien. En dan komen we uit bij dezelfde problematiek: gebrekkige financiering en onvoldoende begeleiding bij projecten. Ik wil daar graag aandacht voor vragen.

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: In het cijfermateriaal zitten veel gegevens over eenmanszaken. Zijn over die zaken meer details bekend? Tegenwoordig is er een diarree van nachtwinkels en kebabzaken. In bepaalde steden worden in bepaalde straten zelfs drie tot vier kebabzaken geopend die een paar maanden later weer verdwijnen. Ook die zaken maken waarschijnlijk deel uit van de statistieken. Bijgevolg vervormen ze ook het beleid ter zake.

De voorzitter: De heer De Craemer heeft het woord.

De heer Gino De Craemer: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijn derde vraag over nieuwe initiatieven is wel degelijk bedoeld in de context van de sensibilisering, ik doel niet op nieuwe maatregelen die u moet nemen. We merken dat de beschikbare informatie niet of te weinig bij de betrokkenen terecht komt en bovendien te weinig effect heeft.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mijnheer de voorzitter, ik ben heel blij met de reeks vragen die werden gesteld over faillissementen en preventief bedrijfsbeleid.

Ik heb me deze keer kunnen inhouden bij de cijfers van Graydon. In het verleden kreeg ik een paar keer de kans om met de minister en haar voorgangster van gedachten te wisselen. Vorig week keurde het parlement unaniem een motie goed waarin verwezen wordt naar het preventief bedrijfsbeleid en het voorkomen van falingen. Dat gebeurde in het kader van een ruimer debat over de werking van het VLAO.

Tijdens een van de gesprekken naar aanleiding van de bespreking van de begroting en van de beleidsbrief heeft de minister verklaard dat voor haar – ik paraphraseer – faillissementen een noodzakelijk kwaad waren binnen een economisch proces. In grote termen moeten we het daarmee eens zijn. Een faillissement is uiteraard altijd een heel spijtige zaak. Het komt erop aan om op het juiste moment in te grijpen: vóór een markt te veel verstoord wordt door zaken die niet levensvatbaar zijn en al dan niet kunstmatig in leven worden gehouden, want daardoor kunnen marktverstoringen optreden.

Met faillissementen gaan ook persoonlijke drama's gepaard, maar we mogen geen enkele zaak als een eiland beschouwen. Elke zaak maakt deel uit van een economisch weefsel, en een faillissement kan een abrupte verstoring betekenen voor de werking van andere bedrijven. Denken we maar aan de orderboekjes die verstoord worden en aan betalingen die niet meer uitgevoerd worden. Dit is toch wel een belangrijke reden om echt werk te maken van een preventieve benadering.

Vlaanderen beschikt over een batterij mogelijkheden, maar ik wil me aansluiten bij de vraag van de heer Van den Heuvel om parallel met, naast en na de doorlichting van het innovatie-instrumentarium, ook eens de bestaande steunmaatregelen inzake de omkadering van de bedrijven op hun efficiëntie en performantie te beoordelen.

Ik heb ook een aantal specifieke vragen over de cijfers die werden gepubliceerd en waaruit blijkt dat het aantal ondernemingen stijgt, dat het aantal faillissementen stijgt en dat Vlaanderen meer dan zijn deel voor zijn rekening neemt.

Een belangrijke stap om een faillissement te voorkomen, is ervoor zorgen dat een niet-levensvatbaar bedrijf niet wordt opgericht. De haalbaarheidsstudies zijn daarbij een nuttig instrument. In die studies wordt individueel bekeken of iemand die een zaak wil inplanten, wel in een vruchtbare economische omgeving zit. Bestaan er gegevens over het aantal haalbaarheidsstudies die werden uitgevoerd en over het aantal bedrijven dat een haalbaarheidsstudie heeft aangevraagd en dat slaagt, want ook daarmee meten we de performantie?

Uit dezelfde cijfers blijkt ook dat vooral eenmanszaken failliet gaan. Dat klopt, maar het zijn zaken binnen een bepaalde sector. De horeca en zeker de kleine horeca

leveren nogal wat problemen op. Ik denk aan de vele broodjeszaken die worden opgericht. Ze hebben een heel smalle financiële basis. Het lijkt een groep te zijn die enorm zwak op de markt staat en slechts een kleine toegevoegde waarde heeft. Is een sectorspecifieke aanpak dan niet het overwegen waard? Vandaag werkt het VLAO voor een deel provinciaal. We kunnen ons afvragen of het ook niet nuttig zou zijn om een aantal initiatieven op touw te zetten die specifiek gericht zijn op de kleine horeca.

De voorzitter: Minister Ceysens heeft het woord.

Minister Patricia Ceysens: Mijnheer de voorzitter, ik heb alvast twee documenten laten uitdelen zodat u alles beter kunt kaderen. Er werden veel vragen gesteld en er werd onder meer gevraagd naar bijkomend cijfermateriaal.

Het eerste document bevat een overzicht van de faillissementen in België. U merkt dat het aantal faillissementen in Vlaanderen in dalende lijn zit. Als u natuurlijk alleen het absolute getal bekijkt, zegt dat minder dan de opsplitsing. In Vlaanderen hebben we al een aantal jaren een dalende lijn. We hebben de percentages berekend, en daaruit blijkt dat we in Vlaanderen minder te maken hebben met een opstoot van faillissementen dan in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en in het Waalse Gewest.

Als we dit jaar bekijken, zien we één faillissement op 55 in Brussel, één op 103 in Wallonië en één op 135 in Vlaanderen.

Er werd ook gevraagd naar een Europese vergelijking. Ik heb daar een tabel over, maar ik heb die niet gekopieerd, want de gegevens zijn heel fragmentarisch. Niet alle landen hebben hun cijfers ingebracht en bovendien zijn ze niet up-to-date. Het laatste cijfer waarover we beschikken, dateert van 1997. Ik geef niet graag een tabel die meer dan tien jaar oud is. Het is niet zo dat uit de tabel blijkt dat wij ergens pieken en we bijvoorbeeld het dubbele doen in vergelijking met de rest van Europa, maar ik herhaal dat de gegevens fragmentarisch en oud zijn. Indien we aan nieuwe gegevens kunnen komen, begrijp ik dat u interesse hebt voor een ruimere duiding ervan.

Het debat gaat in grote mate over – laten we eerlijk zijn – starten en stoppen. Toen ik in 2003 voor de eerste keer minister van Economie werd, heb ik zelf heel veel klemtonen gelegd op het starten. Dat was natuurlijk ook een grote aanbeveling. Een van de duidelijkste signalen die we krijgen, is dat er onvoldoende starters zijn. Dat komt elk jaar terug. Er wordt gemonitord en op bepaalde momenten zijn er groepen die sensibiliseren. De boodschap werd heel duidelijk overgemaakt dat er te weinig starters en ondernemers zijn en dat de

minister daar iets moest aan doen. We hebben er ook heel veel voor gedaan. Ik heb de oplijsting niet nog eens gemaakt, we hebben ons geconcentreerd op de overheidsmaatregelen voor wie echt start, en die vindt u terug in de tweede tabel.

Daarvoor is er nog een enorm pakket aan sensibilisering. Denken we maar aan de projecten in de scholen, aan de miniondernemingen, de small business projects, de Kid@Bizz, de ondernemers op school van het Verbond van Kristelijke Werkgevers en Kaderleden (VKW), aan Bizidee van Ondernemingsplanwedstrijd en aan DREAM. We hebben een Actieplan Ondernemen dat bol staat van stimuleringsinitiatieven om overwegend jonge mensen ertoe aan te zetten om te overwegen om te ondernemen.

Wat we in de tabel hebben opgelijst, zijn de maatregelen die we aanbieden voor wie effectief wil starten. Ook daarbij werd doorheen de legislatuur gewerkt aan een instrumentarium. Dat zien we in de financieringsmechanismen zoals de win-winlening, de waarborglening, Vinnof, BAN-Vlaanderen, het Business Angels Network, ARKimedea, en ook het federaal Participatiefonds. Dat laatste heeft nog steeds een groot bereik. Van heel wat mensen uit de ondernemerswereld krijg ik daar positieve berichten over. Over ónze instrumenten is dat niet altijd zo.

Voor de doorgroeiërs, bijvoorbeeld, de gazellen, is er ook een beleid. Laten we het nu houden bij starten en stoppen, omdat dit uit alle vragen naar voren komt. Wat doen we met starten? We hebben een voortraject dat mensen sensibiliseert om te overwegen zelfstandig ondernemer te worden. Het is goed dat we dat doen, en we willen dat blijven doen. Dat is me heel duidelijk geworden toen ik professor Lambrecht heb ontvangen. Hij heeft veel expertise, vooral inzake stoppen. Misschien is dat wat vreemd. Hij heeft een eigenzinnige, maar goede kijk op wat tot nu taboe is, namelijk het stoppen. Voor de politiek is dat ook niet zo gemakkelijk. Als je pas minister van Economie wordt, dan kan je boodschap niet zijn dat je mensen zult helpen stoppen.

Professor Lambrecht zegt dat we heel veel hebben gedaan voor starters. Het instrumentarium bewijst dat. We kunnen nog discussiëren over het bereik dat anders is bij rechtspersonen dan bij eenmanszaken. Bij die laatste is dat beduidend lager dan bij de eerste. Voor stoppen doen we veel minder omdat de politiek nooit een goed stopbeleid heeft durven brengen, terwijl dat wel relevant is.

Het is een verdienste van professor Lambrecht, die dat wel heeft gedaan. Economie is als een draaideur waar men in- en uitgaat, zegt hij. Als die draaideur stilvalt, blijft alles binnen, maar komt er ook geen fris klimaat meer binnen. Als een deur nooit meer opengaat, gaat er niemand nog buiten en komt er niemand meer binnen.

Er is een correlatie tussen starten en stoppen volgens professor Lambrecht. Hij zegt dat we niet moeten panikeren op basis van faillissementscijfers.

Voor starters werden heel wat maatregelen gecreëerd in de vorige legislatuur. Die zijn gegroepeerd in het Budget voor Economisch Advies (BEA). Daar zit een heel instrumentarium over advies, begeleiding, opleiding enzovoort. Ons beleidsniveau kan het ondernemerschap natuurlijk hard stimuleren, maar als we dat statuut niet kunnen verbeteren, is wat we mensen kunnen aanraden dan ook beperkt. Het belang van dat statuut heeft natuurlijk impact op waarom mensen daar wel of niet voor kiezen. We kunnen mensen maatschappelijk niets aanpraten wat niet klopt met de realiteit. Het statuut van de zelfstandige is nog steeds minderwaardig. Andere groepen in de samenleving zullen zeggen dat het poenscheppers zijn, maar ik vrees dat de realiteit anders is. Dat bleek ook uit het noodplan SOS Zelfstandigen. Heel wat zelfstandigen leven op de grens van de armoede. Een tv-serie als Katarakt brengt dat heel scherp in beeld. Sommige ondernemers hebben het heel moeilijk en weten niet waar ze terecht kunnen als ze willen stoppen, omdat op stoppen een veel groter taboe rust dan op starten.

Wat ik wil doen, is menselijke drama's zoveel mogelijk verhinderen. Dat wil niet zeggen dat niemand nog failliet kan gaan of stoppen. Die ambitie heb ik niet omdat ze totaal onrealistisch is.

Stoppen bestaat uit verschillende zaken. Iets wat bij stoppen wordt meegeteld, is het omzetten van een eenmanszaak in een vennootschap. Dat is geen stopzetting, maar een omzetting. Wat we ook hebben gedaan en wat heel goed draait, is de overnamedatabank. Als mensen willen stoppen, moet er liefst niets verloren gaan, en moet er een goed beleid zijn voor overnames. Een bedrijf overnemen biedt meer slaagkansen dan van nul beginnen. UNIZO is laaiend enthousiast over de overnamedatabank. Die draait goed, is goed gekend en beantwoordt aan een terechte zorg.

Er zijn ook de doorstarters en de echte stoppers. In het stoppen kunnen we nog werk maken van het preventief bedrijfsbeleid. Gisteren heb ik daarover alle sociale partners ontvangen. We hebben het hele draaiboek doorgenomen. Vrijdag wordt dat op een formeel VESOC-overleg eindelijk afgesproken en dan wordt het uitgevoerd. We willen het operationeel maken voor de grote vakantie.

Een andere vraag ging over hoe we nog preventiever moeten zijn in het starten. Dat is een moeilijke afweging. We zijn al heel preventief en we moeten niet nog meer reglementering opleggen. Als we het starten willen aanmoedigen, moeten we oppassen om niet alles door elkaar te gooien.

Ik zou daar niet te veel aan veranderen en te preventief optreden. Als we te veel communiceren over de mogelijkheden om te stoppen, rijst de vraag waarom mensen nog zouden starten. We moeten opletten dat we het wankel evenwicht niet verstoren. Persoonlijk ben ik niet gewonnen om nog veel meer te reglementeren inzake het preventieve starten.

Professor Lambrecht is daar zeer duidelijk over. Hij is voorstander van het Angelsaksische systeem, waarbij de mensen zo weinig mogelijk in de weg wordt gelegd bij het starten. Ondernemen is een verhaal van vallen en opstaan. Degenen die mislukken, zullen daaruit leren en misschien de volgende keer beter starten.

Het beleid moet dan wel aandurven te zeggen dat het niet te veel zal optreden. Zodra één getal in de pers verschijnt, weet ik zo dat hier vragen gesteld zullen worden. We moeten ons wat terughoudender opstellen.

We zitten aan het eind van een legislatuur. Het is niet het moment om van alles en nog wat uit te vinden en op te richten. We moeten ook niet denken dat de markt op ons zit te wachten. U kunt dan wel vragen nog veel meer te doen om het instrumentarium bekend te maken en campagnes te voeren. Mijn aanvoelen is echter dat daarover enige moeheid ontstaat bij die ondernemers. Ze vinden dat de overheid hen zo veel mogelijk met rust moet laten.

Het instrumentarium met betrekking tot de financiering is zeer volledig. We kunnen wel een debat voeren over de risico's. Het klopt dat we af en toe voorzichtig zijn. Dat heeft ook zo zijn redenen. Stel dat de overheid met subsidies over de brug komt voor een zeer risicovol project en de zaak slecht afloopt. Er zouden nogal wat interpellaties op me worden afgevuurd met vragen over het geld dat ik zou gestoken hebben in een of andere 'folie'. Ik ben me er absoluut van bewust dat de overheid zeer kwetsbaar is op dat vlak.

Het Verbond van Belgische Ondernemingen heeft trouwens een zeer lezenswaardige studie gemaakt over de financieringsmechanismen vanuit de overheid. Daaruit blijkt dat het geven van een waarborg er als beste uitkomt. Er wordt dan niet met rechtstreekse subsidies gewerkt, die trouwens altijd voor een deel marktverstorend werken. Het risico bestaat bovendien dat de overheid zich royaal vergist met de besteding van geld van de gemeenschap. Met waarborgen kan er toch wel wat meer worden gedaan.

Mijnheer Van Rompuy, we hebben ook maar kunnen lezen wat de heer Aerts zegt. We hebben dat niet kunnen verifiëren. Uit ons materiaal blijkt niet dat er een fenomeen is van mensen die starten om failliet te gaan. Dat zou toch wel een wat vreemd mechanisme zijn. U zult me ook niet horen zeggen dat er zo geen mensen zijn. Ik

wil er trouwens op wijzen dat dit voor een deel federale materie is.

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Mevrouw Martine Fournier: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. We zitten allemaal op dezelfde golflengte. Het klopt dat er al genoeg initiatieven zijn. Ik lees hier dat Vlaanderen een subsidiewegwijzer heeft gemaakt van in totaal 228 bladzijden. Misschien is het wel wat moeilijk voor bepaalde starters om er hun weg in terug te vinden. Kan die informatie niet beter ingedeeld of gecommuniceerd worden? Bent u van plan iets te doen aan de specifieke communicatie voor de starters?

Het zou ook goed zijn dat er meer bekendheid wordt gegeven aan de haalbaarheidsstudies. Het zou een goede zaak zijn als steeds meer starters gebruik maken van het initiatief. Hoe beter ze voorbereid zijn, hoe minder ze riskeren failliet te gaan.

In mijn vraag heb ik gezegd dat 71 percent van de eenmanszaken na 5 jaar nog bestaan. Van de overige 29 percent zijn er natuurlijk ook die vrijwillig gestopt zijn, waarschijnlijk omdat de toestand niet zo rooskleurig was. Een deel is overgestapt van een eenmanszaak naar een vennootschap. Waarschijnlijk ligt het cijfer van 71 percent iets hoger.

Alles in verband met het stopzetten is inderdaad federale materie. Hebt u contacten met uw federale collega om deze problematiek te bespreken?

De voorzitter: De heer Vrancken heeft het woord.

De heer John Vrancken: Ik zou ook even de uitbreiding van de hoofdelijke aansprakelijkheid willen aankaarten. Voor iemand die een bedrijf wil starten, kan die regeling een drempel uitmaken. *(Opmerkingen van mevrouw Annick De Ridder)*

Als iemand in die situatie zit, wordt het drama nog groter. Na het faillissement wordt hij dan nog eens verantwoordelijk gesteld. *(Opmerkingen van mevrouw Annick De Ridder)*

Dat hangt ervan af. Men is nogal vlug frauduleus failliet.

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Mevrouw Annick De Ridder: Ik zal zeer kort zijn. Tegenwoordig is het zeer uitzonderlijk dat dit gebeurt. De wetgeving is aangepast. Ik kan u gerust stellen. Tegenwoordig kan men enkel hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld als de curator de fraude of de frauduleuze praktijken kan aantonen. We moeten ons nu niet bepaald richten op mensen die in die categorie zitten.

De voorzitter: De heer De Craemer heeft het woord.

De heer Gino De Craemer: Ik sluit me graag aan bij de bijkomende vraag van mevrouw Fournier.

Mevrouw de minister, ik wil de nadruk leggen op de sensibilisering. U hebt het over vallen en opstaan. Dat hoort inderdaad bij het ondernemerschap. Ik wil echter vooral dat het ‘vallen’ beperkt wordt. Dat moet niet gebeuren door het invoeren van beperkende maatregelen, maar wel door sensibilisering. De bestaande ondernemers hebben daar geen nood aan. Zij worden beter met rust gelaten. Vooral de starters moeten gesensibiliseerd worden. We merken dat vooral in bepaalde sectoren problemen bestaan. Misschien moeten we nadenken over sectorspecifieke info, bijvoorbeeld voor de horeca.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Net als de minister hoop ik dat de vergadering van het VESOC morgen goed zal verlopen. Het lijkt me het best de uiteindelijke inhoud hier eens te bespreken.

Ik zou ook nog iets over het preventieve beleid ten aanzien van starters willen zeggen. Er zijn genoeg wettelijke waarborgen. We vragen voldoende funderingen om een zaak op te bouwen. De beslissing of iemand al dan niet een zaak start, behoort tot de vrije keuze van het individu. Voor mij kan iemand pas een vrije keuze maken als hij alle aspecten van de problematiek kent. In dit verband lijken de haalbaarheidsstudies me een belangrijk gegeven. Indien iemand me zegt dat het allicht niet verstandig is in een bepaalde buurt een bepaalde activiteit te ontplooiën, bijvoorbeeld omdat mijn capaciteiten om een kebabzaak uit te baten vrij beperkt zijn, kan ik nog altijd zelf de beslissing nemen. Ik neem die beslissing echter terwijl ik over alle informatie beschik.

Ik pleit voor een sectorgerichte aanpak. Er zijn ongetwijfeld mensen die omwille van de zekerheid een haalbaarheidsstudie vragen. Zij hebben alle kaarten in handen. De mensen die een dergelijke studie het hardst nodig hebben, vragen er vaak het minst om. Een meer doelgerichte sectorale aanpak zou op dit vlak soelaas kunnen bieden.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

De heer Joris Vandenbroucke: Ik zou nog wat verduidelijking bij de cijfergegevens willen vragen. Om de wijze waarop overheidsmaatregelen de doelgroep bereiken zo goed mogelijk te evalueren, moeten we zekerheid over de cijfers hebben. Ik veronderstel dat het hier om jaarcijfers gaat. Er staat hier dat het VLAO 575 starters account management en eerstelijnsadvies heeft geboden. In het antwoord op mijn schriftelijke vraag staat dat 2938 starters een vraag hebben gesteld over de problemen waarmee ze als starters zijn geconfronteerd. Gaat

het hier om verschillende doelgroepen of zo? Ik vind dit verschil alvast zeer groot. Wat is het onderscheid tussen een vraag over administratieve formaliteiten, financiering, subsidiëring, vergunningen of reglementen en een eerstelijnsadvies? Is dat niet hetzelfde?

In het antwoord op mijn schriftelijke vraag staat het volgende: “Uit de VLAO-databank blijkt dat in 207 2938 starters een vraag hebben geformuleerd”.

Minister Patricia Ceysens: In het antwoord op de schriftelijke vraag gaat het om vragen, hier gaat het om dossiers die tot een advies hebben geleid. Ik denk dat daar het verschil zit. We zullen het nakijken. Het VLAO heeft ons in elk geval alle informatie gegeven.

We hebben een gids die mensen moet helpen hun weg in de subsidiemogelijkheden te vinden. Die gids wordt momenteel gedigitaliseerd. Een tool moet het gebruik gemakkelijker maken. We zullen er alles aan doen om onze informatie zo bereikbaar mogelijk te maken. Onze diensten kunnen enkel hun uiterste best doen. Het blijft de vraag of we iedereen zullen bereiken.

Het valt me tijdens gesprekken vaak op dat sommige ondernemers het plaatje dat hier wordt geschetst uit het hoofd kennen en dat anderen nog nooit van deze mogelijkheden hebben gehoord. Dit heeft natuurlijk met de aard van het beestje te maken. Ondernemers moeten ook ondernemend zijn. Ik heb al zeer ondernemende mensen ontmoet, en zij kennen onze winkel beter dan wijzelf. Ik heb ook al ondernemers ontmoet die er niets van afweten. We zullen er nooit in slagen dit helemaal gelijk te trekken. Het is deels een kwestie van mentaliteit.

Een aantal ondernemers is vrij hardnekkig of koppig, en die eigenschap zal bepalen of ze iets al dan niet doen. Hierdoor zullen sommigen zich natuurlijk eens vergissen. Aangezien we onderzoeken hoe we de mensen beter kunnen helpen en wapenen, heb ik al mensen uit verschillende sectoren ontmoet. We kunnen echter niet iedereen tegen zichzelf beschermen. Dat is ook niet de bedoeling. De vertegenwoordigers van bepaalde sectoren waarschuwen de mensen regelmatig. Het is niet omdat iemand van een product houdt dat zijn zaak een succes zal worden. Sommigen zetten door en besluiten die zaak toch op te richten. Een goed startersbeleid moet mensen aanzetten om ervoor te gaan. Sommigen halen het niet. Dat hoort bij het ondernemen. We kunnen dit niet helemaal uitbenen en stroomlijnen. Hoe preventiever we ten aanzien van starters zouden optreden, hoe minder ondernemers we zouden hebben. Het gebrek aan ondernemers is echter een van de grote pijnpunten.

Dat neemt niet weg dat we de ondernemers beter moeten wapenen. We moeten hen helpen bij het starten en bij het stoppen. Het is beter dat ze op een goede manier stoppen dan dat ze failliet gaan. In beide gevallen

verdwijnen ze. Rouwen hoeft enkel in het geval van een faillissement. Een faillissement is niet enkel pijnlijker voor de betrokkenen, in sommige gevallen sleuren ze zelfs anderen mee. Op dat vlak moeten we zo preventief mogelijk optreden. We mogen evenwel niet de illusie koesteren dat we de aard van het beestje kunnen veranderen of dat we alles naar onze eigen wensen kunnen moduleren.

De vraag blijft of de starters de haalbaarheidsstudies van het VLAO voldoende kennen. De oefening is nog in volle gang. Het is mijn ambitie van het VLAO een back office te maken. Anderen kunnen die informatie heel goed tot bij hun leden brengen. Ik zie dat heel veel middenstandsorganisaties en werkgeversorganisaties ook met dat starten bezig zijn. Ik ben ook niet diegene die zegt dat we het VLAO pal in het front gaan plaatsen en gigantische campagnes zullen voeren om het VLAO als uniek aanspreekpunt voor starters te promoten. Dat is niet de keuze van het beleid, en het is echt ook niet de bedoeling.

Het sociaal statuut is een federale bevoegdheid. Uiteraard ken ik minister Laruelle en heb ik de gelegenheid om haar af en toe eens te zien. Ik denk dat ik misschien veeleer minister Letermé moet spreken, want die heeft het plan-Laruelle onmiddellijk de kop ingedrukt.

Ook voor de hoofdelijke aansprakelijkheid en de doorbraakregeling is de federale overheid bevoegd. We hebben geprobeerd om er met de waarborgregeling voor te zorgen dat men met het in hypotheek nemen van goederen omzichtig omgaat. Nu blijft minstens de eigen woning en nog een aantal andere zaken buiten het bestek van hoofdelijke aansprakelijkheid. Maar de doorbraakregeling bestaat en zal altijd blijven bestaan. Als er manifest fraude is, dan is dat ook terecht. Maar ook dat is iets wat tot de federale bevoegdheden behoort.

Ik stel voor om morgen een document over te maken waaruit blijkt hoe het preventief bedrijfsbeleid vooruitgaat. Mijn suggestie blijft dat professor Lambrecht in een debat over starten en stoppen, heel goede duiding zou kunnen geven.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
